tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 24 2 ● 2025

Beëindiging

Jos Vroege

Foto's: Jos Vroege.

GmG-WfG kijkt toe terwijl haar partner vecht met een ander gruttovrouwtje (1), wandelt naar de vechtende grutto's toe (2), komt tussenbeide (3) en doet net alsof zij op het nest gaat zitten (4 en 5), waarop het andere vrouwtje er vandoor gaat zonder door het mannetje achtervolgd te worden (5 en 6). Castricummerpolder, 27 april 2024.

In 2021-2024 broedde een in Spanje geringde grutto in de Castricummerpolder. Toen zij in 2024 voor het eerst met jongen werd gezien, vertoonde zij opmerkelijk gedrag.

Waarnemingen 2021-2023

Op 23 maart 2021 zag ik in het gebied van Stichting De Hooge Weide in de Castricummerpolder een gekleurringd gruttovrouwtje. De vogel droeg links een groene ring met daaronder een metalen en een groene ring, en rechts een witte vlag met daaronder een groene ring: GmG-WfG (Cidraes-Vieira, 2021). Dit vrouwtje bleek op 18 februari 2021 te zijn gevangen bij Hernán Cortes in de Spaanse Extremadura en werd van 27 februari t/m 2 maart waargenomen in de Uitgeesterbroekpolder – waar de weilanden ten noorden van Fort Krommeniedijk van half februari tot half maart onder water worden gezet (Lammers, 2021).

GmG-WfG broedde drie jaar op vrijwel dezelfde locatie in de Castricummerpolder: bij 'De Groote Ven', iets ten westen van de westelijke plas. Het eerste legsel leidde in die jaren niet tot vliegvlugge jongen. In 2022 werd het nest in de eifase gepredeerd. In 2021 en 2023 werden na het uitkomen van de eieren slechts enkele dagen jongen gezien. In 2021 werd waarschijnlijk een tweede broedpoging gedaan: op 16 mei zag ik het mannetje en op 22 mei GmG-WfG plaatsnemen op het nest. Of die broedpoging succesvol was, is niet duidelijk. Het gras stond inmiddels zo hoog dat dit vanaf het fietspad tussen Castricum en Uitgeest niet meer te zien was (Vroege, 2021).

Ook in 2022 zou sprake kunnen zijn geweest van een tweede broedpoging: op 22 juni liep GmG-WfG nog te foerageren in de Heemskerker Noordbroekpolder, een kleine twee kilometer van het nest.

Waarnemingen 2024

In 2024 broedde GmG-WfG op ongeveer 200 meter van de oude nestlocatie: aan de oostkant van het plasje in 'Het Kuurveld'. Dat resulteerde mogelijk wel in vliegvlugge jongen. Op 27 april zag ik beide ouders voor het eerst dat jaar met tenminste drie jongen. Op 9 mei waren zij met nog twee jongen in de buurt van het nest aanwezig. Daarna zijn de jongen in het lange gras niet meer teruggevonden. GmG-WfG werd op 19 mei voor het laatst waargenomen, foeragerend in het plasje in Het Kuurveld.

Toen ik GmG-WfG en haar partner voor het eerst dat jaar met jongen zag, gebeurde er iets opmerkelijks. Haar partner raakte in gevecht met de buurvrouw. GmG-WfG keek in eerste instantie van een afstand toe, wandelde toen rustig in de richting van de vechtende grutto's, kwam tussenbeide en deed vervolgens net alsof zij op het nest ging zitten. De buurvrouw ging er daarop vandoor, zonder door het mannetje achtervolgd te worden.

Discussie

GmG-WfG vertoonde in bovengenoemde situatie 'overspronggedrag': gedrag dat niet hoort bij de situatie

Castricummerpolder met toponiemen

burenruzie

2021	
18 februari	Gekleurringd bij Hernán Cortes (Extremadura, Spanje)
27 febr - 2 mrt	Gezien in Uitgeesterbroekpolder
23 maart	Eerste waarneming in Castricummerpolder
30 april	Bij nest De Groote Ven met 4 jongen
1- 2 mei	Gezien in Het Kuurveld met 3 jongen
15 mei	Ouders bij nest, zonder jongen
16 mei	Mannetje gaat op nest zitten
22 mei	GmG-WfG gaat op nest zitten
2022	
10 maart	Eerste waarneming in Castricummerpolder
25 april	Bezoek Spaanse ringers: ouders slapend bij nest De Groote Ven; nest blijkt gepredeerd
7mei	Foeragerend in westelijke plas De Groote Ven
22 juni	Foeragerend in Heemskerker Noordbroekpolder
2023	
12 - 15 februari	Parque Periurbano bij Obando (25 km van Hernán Cortes)
18 febr - 11 mrt	Kalverpolder, Schaalsmeerpolder, Wormer- en Jisperveld, Uitgeesterbroekpolder
27 maart	Eerste waarneming in Castricummerpolder
29 april	Met partner en 4 jongen bij nest De Groote Ven, ruziënd met twee andere gruttoparen
1mei	Jongen kwijt, beide ouders staan te niksen bij oostelijke plas De Groote Ven
2024	
27 februari	Gezien bij Santa Amalia (vlakbij Hernán Cortes)
7maart	Eerste waarneming in de Castricummerpolder
24 maart	Nieuw nest in Het Kuurveld; mannetje gaat daarop zitten
28 maart	GmG-WfG doet pogingen op ander nest te gaan zitten, trekkebeent met rechterpoot
3april	GmG-WfG zit nu toch op dat andere nest in Het Kuurveld (drogere plek)
27 april	Met partner en tenminste 3 jongen, niet ver van nest; ruzie met buurvrouw
9mei	Met partner en 2 jongen, in buurt van nest
19 mei	GmG-WfG laatste keer gezien, foeragerend in plasje in Het Kuurveld

4

5

6

● *De lotgevallen van gruttovrouwtje GmG-WfG (en haar partner) in 2021-2024.*

en voortkomt uit het conflict tussen twee relevante gedragssystemen (Wikipedia, 2014). Toen het andere gruttovrouwtje in de buurt kwam van haar jongen, zal GmG-WfG enerzijds geneigd zijn geweest om haar aan te vallen, anderzijds om voor haar kuikens een veilig heenkomen te zoeken. Wat zij deed is het vertonen van broedgedrag - gedrag dat bij grutto's ook onderdeel uitmaakt van de balts (Beintema *et al.*, 1995).

Opmerkelijk is dat GmG-WfG zich daarmee vooral leek te richten op haar partner en niet op het andere gruttovrouwtje. Wat zij leek te proberen, is hem afleiden en het gevecht zo tot een einde te brengen. De kans op predatie van de jongen wordt daarmee verkleind – bij het gevecht met andere grutto's kunnen predatoren uit het oog worden verloren. In 2023 broedden GmG-WfG en haar partner op korte afstand van twee andere gruttoparen. Na het uitkomen van de jongen was sprake van veel onderling conflict. Zou zij daar lering uit hebben getrokken?

Dankwoord

Met dank aan 'Pipe' Abad, Manuel Parejo en Julián Cabello-Vergel (Universiteit van Extremadura) voor de opeenvolgende versies van de levensgeschiedenis van GmG-WfG, aan Cees de Vries voor het kaartje van de gebieden van Stichting De Hooge Weide in de Castricummerpolder en aan Piet Hollenberg, Jos Hooijmeijer, Cees de Vries en de redactieleden van *tussen Duin & Dijk* voor hun commentaar op een eerdere versie van dit artikel.

Jos Vroege, j.vroege@casema.nl

Literatuur

- BEINTEMA, A., O. MOEDT & D. ELLINGER, 1995. Ecologische atlas van de Nederlandse weidevogels. Schuyt & Co, Haarlem.
- CIDRAES-VIEIRA, N., 2021. Illustrated key for Black-Tailed Godwits' colour ring schemes (Version 7). https://www.rug.nl/research/gelifes/ceg/_pdf/btgodwit-key-v7.pdf
- LAMMERS, I., 2021. Warm welkom voor onze grutto's. Landschap Noord-Holland 48(1): 4-10.
- VROEGE, J., 2021. Green metal Green – White flag Green. De Winterkoning 56(4): 16-20.
- WIKIPEDIA, 2024. Overspronggedrag. Geraadpleegd op 7 juli 2024 van https://nl.wikipedia.org/wiki/overspronggedrag.